

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KOHEZIJO IN REGIONALNI RAZVOJ

Kotnikova ulica 5, 1000 Ljubljana

T: 01 400 33 11
E: gp.mkrri@gov.si
www.mkrri.gov.si

Številka: 0040-3/2024-1630-53

Ljubljana, 11. 10. 2024

EVA: /

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE
Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Izhodišča za spremembo Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepa vlade:

Na podlagi 5. člena in šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) je Vlada Republike Slovenije na..... seji pod točko.... dne.....sprejela naslednji

S K L E P :

1. Vlada Republike Slovenije se je seznanila z Izhodišči za spremembo Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji.
2. Vlada Republike Slovenije se je seznanila z možnostmi vključitve podpore tehnologijam, opredeljenim z Uredbo (EU) 2024/795 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. februarja 2024 o vzpostavitvi platforme za strateške tehnologije za Evropo (platforma STEP) in spremembi Direktive 2003/87/ES ter uredb (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) št. 1303/2013, (EU) št. 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 in (EU) 2021/241, v izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2021-2027.
3. Vlada Republike Slovenije nalaga Ministrstvu za kohezijo in regionalni razvoj, da pripravi spremembo Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027, ob upoštevanju izhodišč za spremembo Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027, z vključitvijo ukrepov platforme STEP.
4. Vlada Republike Slovenije nalaga Ministrstvu za kohezijo in regionalni razvoj, da spremembo Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 tehnično uskladi z Evropsko komisijo in predloži Vladi Republike Slovenije v sprejem najkasneje do konca februarja 2025.

Barbara Kolenko Helbl
generalna sekretarka

<p>Priloga:</p> <p>-</p> <p>Prejmejo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ministrstva - Združenje mestnih občin Slovenije - Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo
<p>2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:</p>
/
<p>3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Mag. Marko Koprivc, državni sekretar - Mag. Mojca Aljančič, generalna direktorica Direktorata za kohezijo
<p>3. b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:</p>
/
<p>4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:</p>
/
<p>5. Kratak povzetek gradiva:</p> <p>V okviru Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 ima Slovenija na voljo 3,2 milijarde evrov evropskih sredstev. Podatki o stanju izvajanja v celotnem obdobju, konec avgusta 2024 kažejo, da izvajanje močno odstopa od načrtovane dinamike po posameznih letih, predvsem pa Slovenija še ni uspela certificirati do Evropske komisije nobenih izdatkov. Časovna komponenta je pri koriščenju razpoložljivih sredstev EKP zelo pomembna in odstopanja od dogovorjenih časovnih okvirov (pravilo prevzetih obveznosti oz. pravilo N+3), za državo članico lahko pomeni trajno izgubo sredstev v višini, ki je ne uspe certificirati. Trenutno stanje izvajanja programa v povezavi s časovno komponento zato predstavlja prvi razlog za spremembo Programa EKP.</p> <p>Dodatni razlog za pristop k spremembi obstoječega Programa EKP predstavlja sprejem Uredbe STEP (Uredba (EU) 2024/795) o vzpostavitvi platforme za strateške tehnologije, katere cilj je uporaba obstoječih instrumentov financiranja z namenom pospešitve izvajanja in omogočitvijo mobilizacije višjih zneskov finančne podpore za kritične in nastajajoče strateške tehnologije s poudarkom na zelenem in digitalnem prehodu.</p> <p>Z zagotavljanjem finančnih spodbud v obliki višjega predhodnega financiranja in financiranja EU, uredba STEP spodbuja države članice, da svoje programe na novo pregledajo in upoštevajo nova pravila pri spremembah obstoječih programov.</p> <p>MKRR je z namenom spremembe Programa EKP pripravilo izhodišča, ki so priloga k vladnemu gradivu. V izhodiščih za spremembo Programa EKP se predlaga, da se prvotno načrtovana sredstva v Programu delno prenesejo na dva novo oblikovana specifična cilja v okviru Cilja politike 1 in Cilja politike 2, za vsebine, ki naslavlja področja Uredbe STEP, in sicer v maksimalni višini alokacije v nova specifična cilja, to je 20 % alokacije ESRR v Programu EKP, kar tudi omogoča 30% predplačilo EK.</p> <p>Poleg spremembe Programa EKP zaradi STEP ukrepov so potrebne tudi spremembe zaradi sprememb pri izvajanju finančnih instrumentov, kjer so predvidene spremembe vrednosti, kazalnikov, višine dodeljenih sredstev, vsebine finančnih instrumentov in ureditev preverjanja skladnosti načela DNSH z izjavo končnega prejemnika.</p>
<p>6. Presoja posledic za:</p>

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	uskklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	NE

7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:

/

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu

	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				

II. Finančne posledice za državni proračun

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki		Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1	
SKUPAJ				
OBRAZLOŽITEV:				
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
V zvezi s predlaganim vladnim gradivom se navedejo predvidene spremembe (povečanje, zmanjšanje):				
<ul style="list-style-type: none"> – prihodkov državnega proračuna in občinskih proračunov, – odhodkov državnega proračuna, ki niso načrtovani na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov, – obveznosti za druga javnofinančna sredstva (drugi viri), ki niso načrtovana na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov. 				
II. Finančne posledice za državni proračun				
Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Navedejo se proračunski uporabnik, ki financira projekt oziroma ukrep; projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in proračunske postavke (kot proračunski vir financiranja), na katerih so v celoti ali delno zagotovljene pravice porabe (v tem primeru je nujna povezava s točko II.b). Pri uvrstitvi novega projekta oziroma ukrepa v načrt razvojnih programov se navedejo:				
<ul style="list-style-type: none"> – proračunski uporabnik, ki bo financiral novi projekt oziroma ukrep, – projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in – proračunske postavke. 				
Za zagotovitev pravic porabe na proračunskih postavkah, s katerih se bo financiral novi projekt oziroma ukrep, je treba izpolniti tudi točko II.b, saj je za novi projekt oziroma ukrep mogoče zagotoviti pravice porabe le s prerazporeditvijo s proračunskih postavk, s katerih se financirajo že sprejeti oziroma veljavni projekti in ukrepi.				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Navedejo se proračunski uporabniki, sprejeti (veljavni) ukrepi oziroma projekti, ki jih proračunski				

uporabnik izvaja, in proračunske postavke tega proračunskega uporabnika, ki so v dinamiki teh projektov oziroma ukrepov ter s katerih se bodo s prerazporeditvijo zagotovile pravice porabe za dodatne aktivnosti pri obstoječih projektih oziroma ukrepih ali novih projektih oziroma ukrepih, navedenih v točki II.a.

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

Če se povečani odhodki (pravice porabe) ne bodo zagotovili tako, kot je določeno v točkah II.a in II.b, je povečanje odhodkov in izdatkov proračuna mogoče na podlagi zakona, ki ureja izvrševanje državnega proračuna (npr. priliv namenskih sredstev EU). Ukrepanje ob zmanjšanju prihodkov in prejemkov proračuna je določeno z zakonom, ki ureja javne finance, in zakonom, ki ureja izvrševanje državnega proračuna.

**7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:
Kratka obrazložitev**

Poročilo ne bo imelo finančnih posledic.

8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:

- pristojnosti občin,
- delovanje občin,
- financiranje občin.

NE
NE
NE

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:

- Ministrstvu: DA
- Službi Vlade Republike Slovenije za zakonodajo: DA
- Skupnosti občin Slovenije SOS: NE
- Združenju občin Slovenije ZOS: NE
- Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: DA

Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani: /
Bistveni predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani:
/

9. Predstavitev sodelovanja javnosti:

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:

NE

10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:

NE

11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:

NE

**dr. Aleksander Jevšek
MINISTER**

po pooblastilu ministra
št. 1001-5/2022/19, z dne 25.1.2023
**mag. Marko Koprivc
državni sekretar**

PREDLOG

Na podlagi 5. člena in šestega odstavka 21. člena in drugega odstavka 5. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne ... pod točko ... sprejela naslednje

S K L E P E:

1. Vlada Republike Slovenije se je seznanila z izhodišči za spremembo Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji in s tem zmanjšanje tveganja za trajno izgubo evropskih sredstev.
2. Vlada Republike Slovenije se je seznanila z možnostmi vključitve podpore tehnologijam, opredeljenim z Uredbo (EU) 2024/795 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. februarja 2024 o vzpostavitvi platforme za strateške tehnologije za Evropo (platforma STEP) in spremembi Direktive 2003/87/ES ter uredb (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) št. 1303/2013, (EU) št. 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 in (EU) 2021/241, v izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2021-2027.
3. Vlada Republike Slovenije nalaga Ministrstvu za kohezijo in regionalni razvoj, da pripravi spremembo Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027, ob upoštevanju izhodišč za spremembo Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027, z vključitvijo ukrepov platforme STEP.
4. Vlada Republike Slovenije nalaga Ministrstvu za kohezijo in regionalni razvoj, da spremembo Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 tehnično uskladi z Evropsko komisijo in predloži Vladi Republike Slovenije v sprejem najkasneje do konca februarja 2025.

Barbara Kolenko Helbl
generalna sekretarka

Priloga:

Prejmejo:

- Ministrstva
- Združenje mestnih občin Slovenije
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo

OBRAZLOŽITEV

Od potrditve Programa evropske kohezijske politike za obdobje 2021–2027 (v nadaljevanju: Program EKP), ki se je pripravljala in usklajevala v letih 2021 in 2022, je preteklo že več kot 2 leti. V tem času so se temeljito spremenile geopolitične razmere v svetu, prav tako pa so se skozi izvajanje Programa EKP že pokazale prve vrzeli med načrtovanjem in izvedljivostjo posameznih ukrepov v razpoložljivem času. Trenutne analize izvajanja Programa EKP kažejo, da v primeru neukrepanja obstaja tveganje izgube dodeljenih sredstev.

Evropska unija (v nadaljevanju: EU) poudarja pomen konkurenčnosti in zmanjšanje strateških odvisnosti EU. To usmeritev je potrdilo tudi Poročilo o konkurenčnosti EU, ki ga za Evropsko komisijo v septembru 2024 pripravil nekdanji direktor Evropske centralne banke Mario Draghi.

EU je v letu 2024 sprejela regulatorni okvir za platformo STEP (Strategic Technologies for Europe Platform). V okviru tega se s spremembami Uredb EU omogoča financiranje ukrepov, ki bodo prispevali k zmanjšanju strateških odvisnosti Unije ter izkoriščanju priložnosti in doseganju ciljev zelenega in digitalnega prehoda ter s tem zagotavljanju suverenosti in strateške avtonomije Unije.

Spremembe regulatornega okvira so v skladu z usmeritvami, ki jih je podal g. Draghi v omenjenem poročilu in bodo omogočile, da se več sredstev nameni ukrepom, ki bodo EU naredile konkurenčnejšo in bolj odporno na okoljske in gospodarske turbulence, ki nas čakajo v naslednjih letih, desetletjih.

Pri razmisleku o spremembi Programa EKP je izredno pomembna tudi časovna komponenta. Skladno s pravili izvajanja evropske kohezijske politike (v nadaljevanju: EKP) mora namreč posamezna država članica črpati EU sredstva v dogovorjenih časovnih okvirih (pravilo prevzetih obveznosti oz. pravilo N+3).

Izhodišča za spremembo Programa EKP tako sledijo tem usmeritvam.

V okviru EKP je Slovenija v programskem obdobju 2021–2027 upravičena do 3,2 milijarde evrov evropskih sredstev. Gre za znatna in pomembna razvojna sredstva, za katera moramo zagotoviti, da bodo zakonito, gospodarno in učinkovito porabljena, dogovorjeni cilji pa v zastavljenem časovnem okviru tudi uspešno doseženi. Za obdobje 2021–2027 je na nacionalni ravni pripravljen en program – Program evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji, ki zajema financiranje iz štirih skladov:

- Evropski sklad za regionalni razvoj (v nadaljevanju: ESRR),
- Evropski socialni sklad plus (v nadaljevanju: ESS),
- Kohezijski sklad (v nadaljevanju: KS),
- Sklad za pravični prehod (v nadaljevanju: SPP).

Izvajanje EKP zajema različne vidike, od finančnega, kamor lahko štejemo napredek, vezan na uspešnost črpanja EU sredstev v zastavljenem časovnem okviru, do vsebinskega, kjer je moč spremljati vsebinski napredek pri doseganju ciljev na posamezni prednostni nalogi, ki prispevajo k razvoju države in izboljšanju pogojev življenja v Sloveniji. Stanje izvajanja v celotnem obdobju do konca avgusta 2024 je naslednje:

- odločitve o podpori v skupni vrednosti 715 mio EUR (EU del), kar je 23 % vseh razpoložljivih sredstev,

- znesek potrjenih operacij v skupni vrednosti 389 mio EUR (EU del), kar je 13 % razpoložljivih sredstev,
- izplačila iz državnega proračuna v skupni vrednosti 44 mio EUR (EU del), kar je 1 % razpoložljivih sredstev,
- certificirani izdatki v skupni vrednosti 0 EUR (EU del), kar je 0 % razpoložljivih sredstev.

Iz pregleda po prednostnih nalogah oziroma vsebinah izdanih odločitev o podpori, predvsem pa podpisanih pogodb o sofinanciranju (potrjene operacije) je moč razbrati, da napredek pri koriščenju sredstev EKP predstavljajo predvsem t.i. mehki ukrepi s področja znanja in spretnosti, medtem ko pri infrastrukturnih ukrepih še ni vidnega napredka.

Skladno s 105. členom Uredbe EU 2021/1060 prenehajo obveznosti Evropske komisije (v nadaljevanju: EK) do države članice, če do konca tretjega koledarskega leta, ki sledi letu proračunskih obveznosti za leta 2021 do 2026, ta znesek ni bil porabljen za predfinanciranje ali, če zanj ni bil predložen zahtevek za plačilo na EK. Navedeno pomeni, da mora Slovenija do konca leta 2025 poslati zahtevke za plačilo sredstev na EK (certificirati) v skupni višini, ki je bila Sloveniji s potrditvijo Programa EKP 2021–2027 dodeljena za leto 2022 (596 mio EUR). V nasprotnem primeru država članica izgubi razliko dodeljenih sredstev. Od navedenega zneska se odštejejo prejeta predplačila (letna predplačila, prejeta predplačila iz naslova Uredbe STEP, SPP in FAST CARE). To pomeni, da moramo do konca leta 2025 izvesti aktivnosti po sklenjenih pogodbah, izplačati sredstva izvajalcem in le-ta potrditi (certificirati) EK v višini 408 mio EUR. Še večji izziv pa predstavlja leto 2026, ko bo treba porabiti sredstva v višini 600 mio EUR.

Podatki o črpanju sredstev (certificiranju) v višini 0 % razpoložljive alokacije v okviru Programa EKP 2021–2027 na polovici programskega obdobja jasno narekujejo potrebo po spremembi Programa, ki pri izvajanju močno odstopa od načrtovane dinamike po posameznih letih.

Dodaten razlog za pristop k spremembi obstoječega Programa EKP pa predstavlja sprejem Uredbe STEP (Uredba (EU) 2024/795) o vzpostavitvi platforme za strateške tehnologije, katere cilj je uporaba obstoječih instrumentov financiranja z namenom pospešitve izvajanja in omogočitve mobilizacije višjih zneskov finančne podpore za kritične in nastajajoče strateške tehnologije s poudarkom na zelenem in digitalnem prehodu.

EKP je največja enotna politika EU, ki se financira iz proračuna EU. Da bi spodbudila države članice za uporabo prednosti iz Uredbe STEP, je EK predlagala, da se v obstoječe programe uvede nov ali novi specifični cilji za vse glavne sklade - ESRR, KS in SPP. Predlaga, da se ti skladi odprejo na teh specifičnih ciljeh za velika podjetja v manj razvitih regijah in regijah v prehodu ter v bolj razvitih regijah držav članic z BDP na prebivalca pod povprečjem EU, da se sprostijo večje naložbe na ciljnih področjih platforme STEP. Z zagotavljanjem finančnih spodbud v obliki višjega predhodnega financiranja in financiranja EU se je države članice s STEP uredbo spodbudilo, da svoje programe na novo pregledajo in upoštevajo nova pravila pri spremembah obstoječih programov. EK v okviru navedenih skladov predlaga tudi 30-odstotno predhodno financiranje leta 2024 za spodbujanje uporabe in povečanje financiranja EU do 100 % za projekte platforme STEP.

Vseh možnosti, ki so na voljo v okviru Uredbe STEP, pa ni mogoče izkoristiti, v kolikor se ne spremeni Program EKP. MKRR je za namen spremembe Programa EKP pripravilo vladno gradivo z izhodišči na način, da se prvotna načrtovana sredstva Programa EKP delno prenesejo na dva novo oblikovana specifična cilja v okviru Cilja politike 1 in Cilja politike 2, za vsebine, ki naslavlja področja Uredbe STEP.

Z namenom ocene stanja absorpcije na področjih STEP je bila izvedena spletna anketa preko podjetij, ki so člani Strateških razvojno inovacijskih partnerstev (SRIP), ki je pokazala, da na področjih Uredbe STEP obstaja absorpcijski potencial tako v gospodarstvu kot tudi med drugimi RRI deležniki. Sprememba Programa EKP bo na način, da se podpre področja STEP uredbe, doprinesla k usmeritvi programa k razvojnim ciljem EU, Slovenske strategije trajnostne pametne specializacije in večji konkurenčnosti RS in EU. Izvedba projektov bi pospešila koriščenje sredstev EKP in doprinesla k doseganju pravila N+3 v letih 2025 in 2026 kot tudi kasneje. Na podlagi prejetih informacij resorjev in podjetij bo OU po potrditvi izhodišč s strani Vlade RS, pripravilo predlog za spremembo Programa EKP z maksimalno možno višino alokacije (20 % alokacije ESRR v Programu EKP), kar tudi omogoča prejem 30 % predplačila s strani EK.

Pristop k spremembi Programa EKP:

- doda se nov specifični cilj (v nadaljevanju: SC) na Cilju politike 1 - Konkurenčnejša in pametnejša Evropa s spodbujanjem inovativne in pametne gospodarske preobrazbe ter regionalne povezanosti na področju IKT, in sicer **Specifični cilj RSO1.6** »Podpiranje naložb, ki prispevajo k ciljem platforme STEP«,
- doda se nov specifični cilj na Cilju politike 2 - Bolj zelena, nizkoogljična Evropa, ki je odporna in prehaja na ogljično nevtralno gospodarstvo s spodbujanjem čistega in pravičnega energetskega prehoda, zelenih in modrih naložb, krožnega gospodarstva, blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje ter preprečevanja in obvladovanja tveganj ter trajnostne mestne mobilnosti, in sicer **Specifični cilj RSO2.9** »Podpiranje naložb, ki prispevajo k ciljem platforme STEP«,
- Izdela se vmesni pregled z oceno izvajanja Programa EKP ter identificira ukrepe, ki predstavljajo večje tveganje pri uresničevanju ciljev načrtovanih ciljev in kazalnikov.

Iz navedenega izhaja, da bo predlog za spremembo Programa EKP zajemal uvrstitev STEP ukrepov v zato posebej namenjena specifična cilja znotraj ciljev politike 1 in 2 ter prenos sredstev iz naslova identificiranih tveganih projektov v STEP, in sicer v maksimalni višini alokacije v nova specifična cilja, to je 20 % alokacije ESRR v Programu EKP, kar tudi omogoča 30% predplačilo EK.

Poleg spremembe Programa EKP zaradi STEP ukrepov so potrebne tudi spremembe zaradi izvajanja finančnih instrumentov, kjer so predvidene spremembe vrednosti kazalnikov, višine dodeljenih sredstev, vsebine finančnih instrumentov in ureditev preverjanja skladnosti načela, da se ne škoduje bistveno (v nadaljevanju: načelo DNSH) z izjavo končnega prejemnika.

Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj v vlogi organa upravljanja za izvajanje Programa EKP (v nadaljevanju: OU) se zadalži za:

- izdelavo predloga spremembe programa,
- neformalno usklajevanje predloga spremembe programa z EK,
- pripravo vladnega gradiva, medresorsko usklajevanje ter sprejem spremembe Programa EKP na seji Vlade RS,
- sprejem spremembe Programa EKP na seji Odbora za spremljanje,
- formalno posredovanje spremembe Programa EKP na EK ter vnos spremembe programa v SFC,
- dokončno usklajevanje spremembe Programa EKP z EK ter dopolnitve (če bodo).

IZHODIŠČA ZA SPREMEMBO PROGRAMA EVROPSKE KOHEZIJSKE POLITIKE V OBDOBJU 2021–2027 V SLOVENIJI

1. STANJE IZVAJANJA EVROPSKE KOHEZIJSKE POLITIKE NA DAN 31. 7. 2024

V okviru EKP je Slovenija v programskem obdobju 2021–2027 upravičena do 3,2 milijarde evrov evropskih sredstev. Gre za znatna in pomembna razvojna sredstva, za katera je treba zagotoviti, da bodo zakonito, gospodarno in učinkovito porabljena, zastavljeni cilji pa uspešno doseženi. Za obdobje 2021–2027 je na nacionalni ravni pripravljen en program – Program evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji, ki zajema financiranje iz štirih skladov:

- Evropski sklad za regionalni razvoj,
- Evropski socialni sklad plus,
- Kohezijski sklad,
- Sklad za pravični prehod.

Vsebine Programa EKP so razdeljene v 5 ciljev politik (v nadaljevanju: CP), kot so določeni z Uredbo (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko (UL L št. 231 z dne 30. 6. 2021, str. 158; v nadaljevanju: Uredba 2021/1060/EU), dodatno smo kot 6. cilj politike opredelili SPP. V skladu s Strategijo razvoja Slovenije do 2030 smo opredelili 10 prednostnih nalog, znotraj katerih so opredeljeni posamezni specifični cilji, ki so opredeljeni v kohezijskih uredbah. Prednostna naloga lahko uporabi podporo iz enega ali več skladov, razen če prejme podporo iz SPP. Prednostna naloga je sestavljena iz enega ali več specifičnih ciljev. V okviru priprave Programa EKP smo pri oblikovanju prednostnih področij vlaganij izhajali iz Strategije razvoja Slovenije 2030, Poročila o razvoju 2021 ter strateških prioritet EK, predvsem na področjih zelenega in digitalnega prehoda ter vzpostavitve gospodarstva za ljudi.

Ob pripravi finančnega razreza Programa EKP je bilo treba skladno s kohezijskimi uredbami upoštevati tudi t.i. tematsko koncentracijo, ki med drugim npr. določa, da države članice sredstva ESS načrtujejo s prednostno obravnavo ukrepov, ki obravnavajo izzive, opredeljene v evropskem semestru, vsaj 85 % sredstev ESRR za bolj razvite regije namenijo za cilj politike 1 in cilj politike 2, za manj razvite regije vsaj 25 % sredstev ESRR za cilj politike 1 in podobno. Države članice so dolžne upoštevati določila glede tematske koncentracije tudi ob morebitnih spremembah programov. Za pripravo Programa EKP je bil tako izbran (minimalni) regionalni kriterij za tematsko koncentracijo:

- za Zahodno kohezijsko regijo ali bolj razvito regijo se dodeli vsaj 85 % sredstev iz ESRR za cilj politike 1 in cilj politike 2 ter vsaj 30 % za cilj politike 2 (tematska koncentracija ESRR na ravni kategorije regije),
- za Vzhodno kohezijsko regijo ali manj razvito regijo se dodeli vsaj 25 % sredstev iz ESRR za cilj politike 1 ter vsaj 30 % za cilj politike 2 (tematska koncentracija ESRR na ravni kategorije regije),

- stopnja sofinanciranja na ravni posamezne prednostne naloge znaša za Zahodno kohezijsko regijo ali za bolj razvito regijo 40%,
- stopnja sofinanciranja na ravni posamezne prednostne naloge znaša za Vzhodno kohezijsko regijo ali za manj razvito regijo 85%,
- sredstva tehnične pomoči (v nadaljevanju: TP) se bodo v skladu s petim odstavkom 36. člena CPR izvajala po pavšalni stopnji na podlagi napredka pri izvajanju programa. Navedeno pomeni, da bodo sredstva TP del vsake prednostne naloge programa in ne bodo v obliki ločene prednostne naloge (trenutno v predstavitvah še ločeno zaradi jasnejše oblike obsega). Povrnjena pa bodo po pavšalni stopnji glede na sklad, regijo in upravičene izdatke, ki jih bo Republika Slovenija vključila v zahtevke za izplačilo in posredovala EK.

In še dodatne omejitve:

- dodatno pri obeh regijah velja, da specifični cilj digitalna povezanost prispeva le v 40 % k tematski osredotočenosti za cilj politike 1, medtem ko specifični cilj trajnostna urbana mobilnost prispeva le 50 % k tematski osredotočenosti za cilj politike 2,
- v skladu z zahtevami EK je treba najmanj 25 % ESS+ sredstev nameniti za področje politike socialnega vključevanja,
- določeni so tudi najmanjši deleži, ki jih je treba v okviru sredstev ESRR in KS nameniti za doseganje podnebnih ciljev (ESRR vsaj 30 %, KS vsaj 37 %) in
- upoštevanje načela DNSH.

Izvajanje EKP zajema različne vidike, od finančnega, kamor lahko štejemo napredek, vezan na uspešnost črpanja EU sredstev, do vsebinskega, kjer je moč spremljati vsebinski napredek na posamezni prednostni osi.

Z uveljavitvijo Uredbe o izvajanju uredb (EU) in (Euratom) na področju izvajanja evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 za cilj naložbe za rast in delovna mesta (Ur.l. RS, št. 21/2023 z dne 17. 2. 2023) se je lahko začelo izvajanje Programa EKP. Stanje izvajanja v celotnem obdobju do konca avgusta 2024 je naslednje:

- odločitve o podpori v skupni vrednosti 714.969.567 EUR (EU del), kar je 23 % vseh razpoložljivih sredstev,
- znesek potrjenih operacij v skupni vrednosti 389.113.248 EUR (EU del), kar je 13 % razpoložljivih sredstev,
- izplačila iz državnega proračuna v skupni vrednosti 44.385.858 EUR (EU del), kar je 1 % razpoložljivih sredstev,
- certificirani izdatki v skupni vrednosti 0 EUR (EU del), kar je 0 % razpoložljivih sredstev.

Iz pregleda po prednostnih nalogah (tabela v nadaljevanju) oziroma vsebinah izdanih odločitev o podpori, predvsem pa podpisanih pogodb o sofinanciranju (potrjene operacije) je moč razbrati, da napredek pri koriščenju sredstev EKP predstavljajo predvsem t.i. mehki ukrepi s področja znanja in spretnosti, torej vsebine, ki se izvajajo skozi celotno programsko obdobje, medtem ko pri infrastrukturnih ukrepih še ni vidnega napredka.

Po prednostnih nalogah skupaj je stanje sledeče:

Prednostna naloga	Pravice porabe brez tehnične pomoči	A		B		C	
		Odločitve o podpori 31.8.2024		Potrjene operacije 31.8.2024		Izplačila iz DP 31.8.2024	
		EU del (EUR)	EU del (EUR)	% EU del 3/2*100	EU del (EUR)	% EU del 5/2*100	EU del (EUR)
1	2	3	4	5	6	7	8
PN 1 - Inovacijska družba znanja	707.511.069	96.352.843	14%	65.638.661	9%	3.187.308	0%
PN 2 - Digitalna povezljivost	19.662.744	0	0%	0	0%	0	0%
PN 3 - Zelena preobrazba za podnebno nevtralnost	739.117.182	119.095.888	16%	102.845.903	14%	19.108.916	3%
PN 4 - Trajnostna urbana mobilnost	53.917.253	0	0%	0	0%	0	0%
PN 5 - Trajnostna (čez)regionalna mobilnost in povezljivost	511.031.161	39.634.567	8%	15.454.820	3%	8.213.272	2%
PN 6 - Znanja in spretnosti ter odzivni trg dela	439.423.865	207.361.825	47%	160.596.154	37%	3.513.644	1%
PN 7 - Dolgotrajna oskrba in zdravje ter socialna vključenost	282.311.001	67.397.943	24%	17.319.110	6%	2.307.812	1%
PN 8 - Trajnostna turizem in kultura	19.661.752	13.804.652	70%	0	0%	0	0%
PN 9 - Trajnostni razvoj lokalnih območij	85.230.785	28.138.483	33%	0	0%	0	0%
PN 10 - Prestrukturiranje premogovnih regij	248.773.600	143.183.366	58%	27.258.599	11%	8.054.906	3%
Skupaj	3.106.640.412	714.969.567	23%	389.113.248	13%	44.385.858	1%

Skladno s 105. členom Uredbe 2021/1060/EU prenehajo obveznosti EK do države članice, če do konca tretjega koledarskega leta, ki sledi letu proračunskih obveznosti za leta 2021 do 2026, ta znesek ni bil porabljen za predfinanciranje ali če zanj ni bil predložen zahtevek za plačilo na EK (t.i. pravilo N+3). Navedeno pomeni, da je treba do konca leta 2025 certificirati (poslati zahtevke za plačilo sredstev na EK) razliko od že prejetih predplačil (letna predplačila, predplačili za STEP in SPP ter predplačilo v okviru FAST CARE) v skupni višini, ki je bila Sloveniji s potrditvijo Programa EKP 2021–2027 dodeljena za leto 2022 (596 mio EUR). V nasprotnem primeru država članica izgubi razliko dodeljenih sredstev.

Po odštetih predplačilih moramo na EK do konca leta 2025 oziroma do konca leta 2026 poslati zahtevke v skupnih višinah:

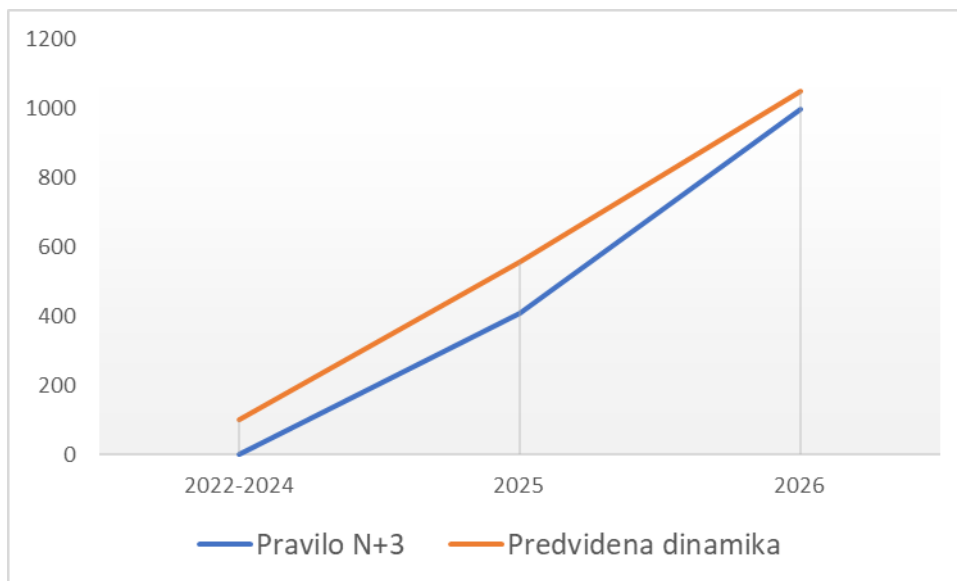
Proračunsko leto	Znesek, ki ga je treba pokriti z zahtevkom za vmesno plačilo
2025	408.739.579
2026	589.814.862

Višina načrtovanih EU sredstev za finančne instrumente (v nadaljevanju: FI) v programskem obdobju 2021–2027 je 190 mio EUR. Skladno z drugim odstavkom 92. člena Uredbe 2021/1060/EU lahko predhodno vplačilo v holdinški sklad znaša največ 30 % (tj. 57 mio EUR) dodeljenih sredstev EKP za operacijo FI, kar bo skladno z Načrtom izvajanja FI in državnim proračunom izvedeno v letu 2025. Navedeni znesek se obravnava kot izplačilo in se prav tako upošteva v izračunu višine sredstev za doseganje pravila N+3. Ob upoštevanju realizacije izplačil v letu 2023 in predvideni realizaciji v letu 2024 skladno z Izvedbenim načrtom Programa EKP v višini slabih 100 mio EUR ter vplačilu v holdinški sklad za FI, znaša znesek, ki ga je treba še dodatno pokriti z zahtevkom za vmesno plačilo do konca leta 2025 približno 250 mio EUR.

Velik izziv predstavlja leto 2026, saj moramo do konca tega leta na EK poslati zahtevke za skoraj 600 mio EUR ob dejstvu, da je za izvajanje EKP v predlogu Proračunov RS za leti 2025/2026 v letu 2026 načrtovanih zgolj slabih 500 mio EUR. Navedeno pomeni, da moramo že v letu 2025 narediti ustrezen t.i. presežek realizacije, saj se letni zneski za doseganje pravila N+3 spremljajo kumulativno, kar pomeni, da bo presežek iz leta 2025 prispeval k zneskom leta 2026.

Ob upoštevanju, da je predvidena dinamika v letih 2025 in 2026 enaka proračunskim limitom:

Leto	Pravilo kumulativno N+3	Predvidena dinamika kumulativno – ocena MKRR
2022-2024	0	100 mio EUR
2025	408 mio EUR	557 mio EUR
2026	998 mio EUR	1051 mio EUR

2. MOŽNOSTI IN PRILOŽNOSTI UREDBE STEP¹

Uvajanje in širjenje globokih in digitalnih tehnologij, čistih tehnologij in biotehnologij v EU bosta bistvena za izkoriščanje priložnosti in doseganje ciljev zelenega in digitalnega prehoda ter s tem spodbujanje konkurenčnosti evropske industrije in njene trajnosti. Zato so bili potrebni takojšnji ukrepi za podporo razvoju teh tehnologij in uvajanju z njimi povezanih storitev v EU, za zaščito in krepitev njihovih vrednostnih verig, s čimer se bo zmanjšala strateška odvisnost EU, ter za obravnavanje obstoječega pomanjkanja delovne sile in znanj in spretnosti v teh sektorjih z usposabljanjem in vajeništvom ter ustvarjanjem privlačnih in delovnih mest, ki so dostopna vsem.

S tem namenom je bila sprejeta Uredba (EU) 2024/795 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. februarja 2024 o vzpostavitvi platforme za strateške tehnologije za Evropo (platforma STEP) in spremembi Direktive 2003/87/ES ter uredb EU 2021/1058, EU 2021/1056, EU 2021/1057, EU 1303/2013, EU 223/2014, EU 2021/1060, EU 2021/523, EU 2021/695, EU 2021/697 in EU 2021/241 (UL L št. 2024/795 z dne 29. 2. 2024; v nadaljevanju: Uredba STEP), ki uvaja več sprememb v omenjenih direktivah.

EU sicer stalno financira zeleni in digitalni prehod, vendar so sredstva na splošno razporejena po različnih programih porabe in v skladu z različnimi pravili. Uporaba obstoječih instrumentov in okvirov upravljanja pomeni, da se bo izvajanje pospešilo in da se bo omogočila mobilizacija višjih zneskov finančne podpore. To pa je cilj platforme STEP.

Izbira racionalizacije in boljše uporabe obstoječih instrumentov namesto oblikovanja povsem novega instrumenta ima tri glavne prednosti:

1. Prva je časovna. Oblikovanje novega instrumenta traja vsaj 12 do 18 mesecev, obstoječe instrumente pa je mogoče združiti veliko hitreje.
2. S prilagoditvijo obstoječih instrumentov se poveča možnost kombiniranja različnih virov financiranja v okviru neposrednega in deljenega upravljanja, kar lahko zagotovi učinkovitejšo porabo sredstev.
3. Uporaba teh obstoječih instrumentov je enostavnejša tudi za nosilce projektov in upravljavce programov. S pomočjo platforme bodo vse informacije o možnostih financiranja zbrane na enem mestu. Poleg tega bo upravno breme za nosilce projektov in upravljavce programov manjše, zmanjšalo se bo tudi tveganje prekrivanja med instrumenti.

Uredba STEP poleg klasičnih načinov izvajanja in dodeljevanja sredstev uvaja tudi instrument PEČAT SUVERENOSTI za projekte, ki prispevajo k ciljem STEP, če je bil projekt ocenjen in izpolnjuje minimalne zahteve glede kakovosti na razpisih v okviru zbiranja predlogov na:

- Programu Obzorje Evropa,
- Programu za digitalno Evropo,
- Programu EU za zdravje,
- Evropskem obrambnem skladu in
- Skladu za inovacije.

Te minimalne zahteve na zgoraj omenjenih centralnih programih in skladih glede kakovosti so določene za opredelitev visoko kakovostnih projektov. Pečat se uporablja kot znak za pomoč projektom pri privabljanju javnih in zasebnih naložb zaradi njegovega prispevka k ciljem STEP.

Da se razširi možnosti podpore za naložbe, namenjene krepitvi industrijskega razvoja in vrednostnih verig v strateških sektorjih, **se je s STEP uredbo področje uporabe podpore iz**

¹ Uredba (EU) 2024/795 o vzpostavitvi platforme za strateške tehnologije za Evropo (platforma STEP)

ESRR razširilo z določitvijo novih specifičnih ciljev v okviru ESRR, brez poseganja v pravila o upravičenosti odhodkov in porabe za podnebne ukrepe, kot so določena v Uredbi 2021/1060/EU (splošna uredba) in Uredbi (EU) 2021/1058 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o Evropskem skladu za regionalni razvoj in Kohezijskem skladu (UL L št. 231 z dne 30. 6. 2021, str. 60; v nadaljevanju: Uredba 2021/1058/EU) (Uredba o ESRR in Kohezijskem skladu).

Z Uredbo STEP je v strateških sektorjih podana zakonska podlaga tudi za podporo produktivnim naložbam v podjetja, ki niso MSP, kar lahko znatno prispeva k razvoju manj razvitih regij in regij v prehodu, pa tudi bolj razvitih regij v državah članicah, katerih BDP na prebivalca je nižji od povprečja EU.

Za pomoč pri pospeševanju naložb in zagotovitev takojšnje likvidnosti za naložbe, ki podpirajo cilje STEP v okviru ESRR, ESS+ in SPP, se je zagotovila možnost za dodaten znesek izrednega predhodnega financiranja v obliki enkratnega plačila v zvezi s prednostnimi nalogami, namenjenimi naložbam, ki podpirajo cilje STEP.

Poleg tega je za nadaljnje spodbujanje projektov in zagotovitev njihovega izvajanja na voljo možnost 100-odstotne stopnje financiranja EU za prednostne naloge STEP.

EKP je največja enotna politika EU, ki se financira iz proračuna EU. Da bi spodbudila države članice za uporabo prednosti iz Uredbe STEP, je EK predlagala, da se v obstoječe programe uvede nov ali novi specifični cilji za vse glavne sklade - ESRR, KS in SPP. Predlaga, da se ti skladi odprejo na teh specifičnih ciljeh za velika podjetja v manj razvitih regijah in regijah v prehodu ter v bolj razvitih regijah držav članic z BDP na prebivalca pod povprečjem EU, da se sprostijo večje naložbe na ciljnih področjih platforme STEP. Z zagotavljanjem finančnih spodbud v obliki višjega predhodnega financiranja in financiranja EU se je države članice z Uredbo STEP spodbudilo, da svoje programe na novo pregledajo in upoštevajo nova pravila pri spremembah obstoječih programov.

Da bi izkoristili možnosti in priložnosti, ki so na voljo v okviru Uredbe STEP, je primerno, da se pripravi sprememba Programa EKP.

3. PREDLOG SPREMEMBE PROGRAMA EKP V SLOVENIJI

Na podlagi zgoraj navedenega se Vladi RS predlaga sprejetje odločitve o izhodiščih za spremembo Programa EKP.

Pri tem je izpostavljamo, da je v okviru spremembe nujno potrebno:

- pregledati obstoječe ukrepe Programa EKP, ki naslavlja prioritete platforme STEP in jih uvrstiti v ločena specifična cilja za STEP;
- izdelati oceno tveganja pri izvajanju Programa EKP in identificirati projekte, ki so tvegani z vidika pravočasnosti izvedbe, in jih nadomestiti s projekti, ki ustrezajo ciljem platforme STEP ter s tem omogočajo hitrejšo črpanje in doseganje pravila N+3.

Z namenom ocene stanja absorpcije na področjih STEP je bila izvedena spletna anketa preko podjetij, kot so člani Strateških razvojno inovacijskih partnerstev (SRIP), ki je pokazala, da na področjih Uredbe STEP obstaja absorpcijski potencial tako v gospodarstvu kot tudi med drugimi RRI deležniki. Anketa je pokazala, da so na tem področju pripravljene ali v pripravi projekti v ocenjeni vrednosti nekaj več kot 200 mio evrov. Zaradi tega lahko z veliko verjetnostjo ocenimo, da bo sprememba Programa EKP na način, da bodo podprta področja Uredbe STEP doprinesla k usmeritvi programa k razvojnim ciljem EU, Slovenske strategije trajnostne pametne specializacije in večji konkurenčnosti RS in EU. Poleg tega se pospeši koriščenje sredstev EKP, kar doprinese k doseganju pravila N+3 v letih 2025 in 2026 kot tudi kasneje.

Na podlagi prejetih informacij resorjev in podjetij bo OU, po sprejemu izhodišč na Vladi RS, oblikoval predlog za spremembo Programa EKP, in sicer v maksimalni višini alokacije v nova specifična cilja, to je 20 % alokacije ESRR v Programu EKP, kar tudi omogoča 30% predplačila EK.

3.1 Pristop k spremembi Programa EKP

Predlog spremembe Programa EKP bo pripravljen na način, da se vključi nove specifične cilje na Cilju politike 1, Cilju politike 2 in Cilju politike 4, z namenom podpore ciljem platforme STEP.

Na Cilju politike 1: »Konkurenčnejša in pametnejša Evropa s spodbujanjem inovativne in pametne gospodarske preobrazbe ter regionalne poveztivosti na področju IKT« se doda nov **specifični cilj RSO1.6** »Podpiranje naložb, ki prispevajo k ciljem platforme za strateške tehnologije za Evropo«, ki bo namenjen velikim, srednjim in malim podjetjem ter podpiral inovativne rešitve na področjih:

- 1. Digitalne tehnologije, vključno s tistimi, ki prispevajo k ciljem in namenom programa politike Digitalno desetletje do leta 2030, večdržavni projekti, kot so opredeljeni v 2. točki 2. člena Sklepa (EU) 2022/2481 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2022 o vzpostavitvi programa politike Digitalno desetletje do leta 2030 (UL L št. 323 z dne 19. 12. 2022, str. 4; v nadaljevanju: Sklep 2022/2481/EU)², ter globokotehnološke inovacije.

² Sklep (EU) 2022/2481 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2022 o vzpostavitvi programa politike Digitalno desetletje do leta 2030

- 2. Čiste in z viri gospodarne tehnologije, vključno z neto ničelnimi tehnologijami, kot so opredeljene v aktu o neto ničelni industriji.
- 3. Biotehnologije, vključno z zdravili s seznama kritičnih zdravil EU in njihovimi sestavinami.

Na Cilju politike 2: »Bolj zelena, nizkoogljična Evropa, ki je odporna in prehaja na ogljično nevtravno gospodarstvo s spodbujanjem čistega in pravičnega energetskega prehoda, zelenih in modrih naložb, krožnega gospodarstva, blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje ter preprečevanja in obvladovanja tveganj ter trajnostne mestne mobilnosti« se doda nov **specifični cilj RSO2.9** »Podpiranje naložb, ki prispevajo k cilju platforme STEP«, ki bo namenjen velikim, srednjim in malim podjetjem in drugim akterjem ter podpiral inovativne rešitve na področjih:

- 1. Digitalne tehnologije za spodbujanje zelenega prehoda, vključno s tistimi, ki prispevajo k ciljem in namenom programa politike Digitalno desetletje do leta 2030, večdržavni projekti, kot so opredeljeni v 2. točki 2. člena Sklepa 2022/2481/EU, ter globokotehnološke inovacije.
- 2. Čiste in z viri gospodarne tehnologije, vključno z neto ničelnimi tehnologijami, kot so opredeljene v aktu o neto ničelni industriji.
- 3. Biotehnologije, vključno z zdravili s seznama kritičnih zdravil EU in njihovimi sestavinami.

Na Cilju politike 4: - »Bolj socialna in vključujoča Evropa za izvajanje evropskega stebra socialnih pravic« se doda nov **specifični cilj ESO4.13** »Odprava pomanjkanja delovne sile in spretnosti pri naložbah, ki prispevajo k ciljem platforme STEP«.

Pri tem opozarjamo, da gole investicije v modernizacijo/posodobljanje proizvodnih zmogljivosti posameznih podjetij niso upravičene iz naslova Uredbe STEP. Podpira pa se razvoj in tudi proizvodnja kritičnih tehnologij ter zaščita in okrepitev zadevnih vrednostnih verig, v skladu z zahtevami Uredbe STEP.

Področja upravičenosti je dodatno opredelil delegirani akt za sektorje NZIA (Net Zero Industrial Act) in CRMA (Critical Raw Materials Act), ki je stopil v veljavo v mesecu juniju (sprejet 11. aprila 2024). Na ESRR se lahko v okviru CP1 podpirajo tudi dejavnosti usposabljanja, vseživljenjskega učenja, prekvalifikacije in izobraževanja, ki morajo biti povezana s področji STEP navedenimi zgoraj.

V okviru STEP se lahko podpirajo tudi produktivne naložbe v podjetjih, ki niso MSP, kadar prispevajo k specifičnim ciljem v okviru CP1 in CP2 v manj razvitih regijah in regijah v prehodu ter bolj razvitih regijah v državah članicah, katerih povprečni BDP na prebivalca je nižji od povprečja EU-27, merjen v standardih kupne moči in izračunan na podlagi podatkov EU za obdobje 2015–2017.

Ukrepi, ki bodo pripravljene v novih specifičnih ciljih, bodo javni razpisi za podjetja in raziskovalne organizacije za podporo razvoju (TRL 4-9) in proizvodnji kritičnih tehnologij ter zaščiti in okrepitvi zadevnih vrednostnih verig ter javni pozivi za projekte, ki so pridobili pečat suverenosti. Sredstva v okviru specifičnih ciljev se načrtujejo v okviru namenskih prednostnih nalog, ki so skladne z ustreznim ciljem politike, in so omejena na največ 20 % začetne nacionalne dodelitve iz ESRR.

Poleg spremembe Programa EKP zaradi STEP ukrepov so potrebne tudi spremembe zaradi izvajanja finančnih instrumentov, kjer so predvidene spremembe vrednosti kazalnikov, višine dodeljenih sredstev, vsebine finančnih instrumentov in ureditev preverjanja skladnosti načela DNSH z izjavo končnega prejemnika.

V Program EKP je bilo za namen finančnih instrumentov na petih specifičnih ciljnih (1.1, 1.3, 2.1, 2.6 in 5.1) predvidenih 132 mio EUR (117 mio povratnih in 15 mio nepovratnih EU sredstev). Iz vladnega gradiva, ki je bilo potrjeno na vladi 26. 6. 2024 z naslovom Informacija o predlogu strukture izvajanja finančnih instrumentov 2021–2027 preko enega holdinškega sklada, izhaja, da je bilo zaradi zaznanih potreb in interesov trga ter tudi zaradi dovolj velike ugotovljene tržne vrzeli v Predhodni oceni potreb trga in vrzeli financiranja na trgu za izvajanje finančnih instrumentov v programskem obdobju 2021–2027 prerazporejenih 58 mio EUR dodatno na finančne instrumente znotraj posameznih SC 1.1, 1.3, 2.1 in 2.6.. In sicer smo iz drugih ukrepov prerazporedili na finančne instrumente pri SC 1.1 30 mio EUR, na SC 1.3. 16 mio, na SC 2.1. 2 mio in na SC 2.6. 10 mio EUR (od tega 5 mio za nepovratna sredstva).

Na podlagi zgoraj navedenega bo OU:

- izdelal osnutek spremembe programa,
- neformalno usklajeval spremembo Programa EKP z EK,
- pripravil vladno gradivo s predlogom spremembe Programa EKP, ga medresorsko uskladilo ter posredovalo v sprejem Vladi RS,
- posredovalo spremembo Programa EKP v sprejem članom Odbora za spremljanje Programa EKP,
- posredovalo spremembo Programa EKP v formalni sprejem EK.

3.2 Ocena tveganj v zvezi z izvajanjem Programa EKP

Hkrati s spremembo Programa EKP bo skladno z Uredbo 2021/1060/EU organ upravljanja opravil vmesni pregled izvajanja, da se upoštevajo novi izzivi in identificirajo tveganja za doseganje načrtovanih ciljev programa.

Trenutno stanje izvajanja Programa EKP kaže na počasnejše izvajanje potrjenih projektov glede na načrtovano dinamiko in težave pri načrtovanju novih ukrepov, še posebej v primeru večjih infrastrukturnih projektov. Tako bodo pri oceni tveganj izvedbe posameznega projekta upoštevani naslednji kriteriji:

- stopnja pripravljenosti projekta, še posebej stanje aktivnosti v zvezi s pripravo strokovnih podlag, pridobivanjem upravnih dovoljenj in umeščanjem načrtovanih objektov v prostor,
- nove okoliščine, ki so nastale po sprejetju Programa EKP in vplivajo na pripravo ali izvedbo projekta v skladu z načrtovanimi cilji,
- stanje postopkov javnega naročanja v zvezi z gradnjo,
- sposobnost upravičenca za zagotovitev lastnih sredstev in zaprtje finančne konstrukcije projekta v časovnih rokih izvajanja Programa EKP,
- strateški pomen ukrepa/projekta.

Na tej osnovi bo organ upravljanja pripravil seznam tveganih projektov, za katere se predlaga zmanjšanje in prerazporeditev sredstev na projekte, ki dosegajo višjo stopnjo pripravljenosti in omogočajo hitrejše črpanje.

Hkrati bo pripravljen seznam projektov, ki ustrezajo pogojem in ciljem platforme STEP in lahko absorbirajo sredstva iz naslova tveganih projektov ter s tem zmanjšajo tveganja trajne izgube sredstev Programa EKP zaradi nedoseganja zgoraj opisanega pravila N+3.

Spremembo Programa EKP lahko narekuje tudi vmesni pregled Programa EKP, zato je v tem okviru možno zajeti tudi druge nujne in administrativno-tehnične spremembe oziroma popravke, ki niso vezani na Uredbo STEP in časovno komponento. V postopku priprave spremembe Programa EKP so predvidena tudi usklajevanja OU z vsemi posredniškimi telesi oziroma pristojnimi resorji.